

La urbanització Coll de Llop

Jordi Padilla

Servei d'Arxiu Municipal de Lloret de Mar

El fons documental de la urbanització Coll de Llop ens permet conèixer amb més detall els principis del desenvolupament del *boom* turístic a Lloret a partir de finals de la dècada de 1950. També posa en evidència les relacions estretes que la vila ha mantingut des del començament del segle xx amb Flandes, una relació iniciada amb la família Riera – Garriga i l'entroncament amb els descendents de Hendrik Kuijpers¹.

Tot comença entre 1958 i 1960 amb l'arribada a Lloret d'Albert Vertommen i de Gustaaf van den Brande o Vandenbrande. El Dr. Vertommen era metge anestesista a Anvers i, com altres professionals liberals de l'Europa del Nord, volia adquirir una finca a Lloret amb la intenció de construir-hi una segona residència per a sojornar-hi durant el període estival. Va ser llavors quan va conèixer Gustaaf o Staf van den Brande (1914 – 1995 ca), flamenc com ell, dedicat a la intermediació en la compra, a Catalunya, de matèries primeres per a la indústria farmacèutica de Bèlgica². Van den Brande s'allotjava a un hotel de Pineda en els viatges que feia a Barcelona, fins que va trobar a Lloret el lloc ideal per tenir una base d'actuació més estable. Un cop aquí, l'Staf va acabar dedicant-se únicament a l'immobiliari, tot fent feines d'intermediació i en la compravenda de finques i immobles i com administrador i persona de confiança de persones propietàries que residien habitualment a Flandes i els Països Baixos i només venien a Lloret per les vacances d'estiu.

El Dr. Vertommen comprà l'any 1961 una finca força extensa en un indret on es creuen diversos topònims: Dalt d'En Bandina o d'En Cua, Vallfadó i Coll de Llop. Finalment, aquesta darrera denominació és la que tria en encarregar el projecte d'urbanització i parcel·lació un any més tard a l'arquitecte municipal Francesc Portillo i Quintana³. El projecte suposa la creació de vinti-una parcel·les per edificar-hi la casa o el xalet. El Dr. Vertommen és el primer a fer-ho el 1965, amb projecte igualment de Francesc Portillo. Així doncs, les perspectives inversores del Dr. Vertommen sembla que es van refermar quan el 1962 aconseguí vendre la primera parcel·la, en aquest cas al Sr. Saul, ciutadà neer-

Estat del fons documental en ingressar al SAMLM.
Procedència: SAMLM. Data: 2020. Autoria: SAMLM.
CID: 100.002.1578.140_500.112.096.

landès resident a Laren, Holanda Nord, on s'encarregava de gestionar un negoci d'hostaleria i restauració: la casa de te (*theehuis* en neerlandès) Crailo⁴.

La urbanització va ser oficialment aprovada i legalitzada per la Comissió Provincial d'Urbanisme el 8 de novembre de 1963⁵. Malgrat tot, aquesta va ser la segona i també la darrera finca en ser edificada a Coll de Llop ja que, finalment, amb el pas dels anys l'Ajuntament va suspendre-hi les llicències de construcció⁶.

¹ Volem aprofitar per agrair aquí la sensibilitat documental de Francesc Xavier Martínez Navarro, que va salvar la documentació d'aquest fons de les escombraries.

² Entre 1957 i 1959 va gestionar l'adquisició d'oli d'ametlla i safra per a la companyia Pharmachemic (SAMLM – Fons Urbanització Coll de Llop. Correspondència Gustaaf Vandenbrande. 1956 – 1970. CID 725.000.4000_012.055.009).

³ No sabem si el Dr. Vertommen coneixia l'existència en la finca de diverses restes arqueològiques que evidencien un poblament de la zona en època romana que es podria datar entre els segles II aC i II dC (LLINÀS, Joan; MERINO, Jordi. *El patrimoni de la Selva. Inventari històric, artístic i arqueològic dels municipis de la comarca*. Consell Comarcal de la Selva. Santa Coloma de Farners. 1998. P. 302). En tot cas, el topònim es documenta ja en un protocol notarial de 1786 en què Bonaventura Babí, comerciant, hi ven una peça de terra a Bonaventura Conill, patró mariner (SAMLM – Fons Raventós-Conill. Escritura de venda. 1786. CID 528.000.132_010.017.015).

⁴ El Sr. Saul va batejar la nova casa d'estiu a *Lloret Montecrailo*. (SAMLM - Fons Urbanització Coll de Llop. 1962 – 1974. CID 725.000.1000_012.057.006).

⁵ *Urbanizaciones legalizadas* dins *Lloret Gaceta*. 22-06-1978. P. 11.

⁶ En 1979 el Dr. Vertommen va proposar a l'Ajuntament de batejar com a carrer *Anvers* i *plaça Albert* les vies de la urbanització. Finalment, l'Ajuntament va triar la denominació *avinguda Coll de Llop* (SAMLM – Fons Urbanització Coll de Llop. Dossier canvi nom denominació carrers urbanització Coll de Llop segons nomenclàtor 1979. 1979. CID 725.000.3000_012.059.008), encara vigent actualment. Cal ressenyar aquí també l'existència dels apartaments *Amberes* a la cantonada entre els carrers Puntaires i Sènia del Barral des de principis de la dècada de 1960.

Coll de Llop és un dels exemples de la intensa activitat especulativa que es va desenvolupar a Lloret i a d'altres municipis del litoral català en els inicis de la introducció de la indústria turística massiva, especialment durant les dècades de 1960 i 1970. Aquest procés implicà la participació d'un gran volum de capital arribat de països com Alemanya, Bèlgica, Gran Bretanya o França que cercaven una rendibilitat més elevada que l'atorgada pels interessos bancaris convencionals⁷. Agents com l'Staf s'encarregaven de contactar amb les persones propietàries de terrenys rústics o agrícoles amb poc valor afegit i relacionar-les amb d'altres d'interessades en comprar-les per a ús particular, o bé per fer-ne promoció. També s'encarregaven de les feines de comercial en la cerca de persones interessades a comprar des de Bèlgica, Luxemburg i els Països Baixos, en el cas que ens ocupa. Aquesta activitat inversora va produir gran plusvàlues i va modificar de manera profunda el medi natural i el paisatge.

No és casual que el Dr. Vertommen triés Lloret per a aquest projecte. La compra de sòl per urbanitzar a municipis de les costes ibèriques s'havia revelat com un bon producte per a la inversió que proporcionava un elevat nivell de beneficis, tal com veiem a la següent nota de promoció publicitària traduïda del document redactat originàriament en francès i neerlandès:

“Lloret de Mar és conegut pel dic [sic] amb palmeres esplèndides, pels petits carrers estrets i pintorescos, l'entorn muntanyenc, la platja de sorra, els rierols, les roques i, com a pertot la Costa Brava, per la mar blava i transparent, pel clima, per la flora [...]. És ideal en qualsevol època de l'any, a poques hores de distància [en avió], quan fa fred i plou,

Detall de la papereria corporativa de la urbanització amb la traducció literal del topònim en francès.

Procedència: SAMLM – Fons urbanització Coll de Llop. Data: 2021. CID: 725.000.2000_012.054.006.

per poder passar algunes setmanes a la vostra finca, prendre un bany de sol, admirar l'espectacle esplèndid del mar, les muntanyes i les valls, respirar l'aire perfumat de les pinedes i la brisa estimulante que ve del mar. Last but not least⁸, assaborir la cuina local: les sípies, les llagostes, les olives, les begudes fines i econòmiques: el conyac, el vi, l'aniset i el rom. Imagineu-vos, un conyac a sis pessetes!

Per a vosaltres durant les vacances: no més hotels atapeïts, no més expedicions per trobar el petit forat perfecte, no més assajos i errors, retards inesperats i vacances espatllades.

Quin somni saber per avançat que us espera un país assolat, i que en aquest país hi ha un terreny que us pertany, i on construïreu la vil·la que preferiu quan ho cregueu oportú. Us podem ajudar tant en la construcció d'un bungalow com

Fotografies del fons que mostren diverses perspectives de la urbanització i habitants, com ara un àpat o la panoràmica de Sa Montgoda vista des de Coll de Llop.

Procedència: SAMLM – Fons urbanització Coll de Llop. Data: 1965 ca. Autoria: Desconeguda. CID: 725.000.4000_300.079.035.

⁷ YANES TORRADO, Sergi. *Abierto por vacaciones. Una etnografía de la apropiación turística en Lloret de Mar*. Tesis inédita de doctorat d'Estudis Avançats en Antropologia Social, Universitat de Barcelona (UB). 2015. Pàg. 58-59. Malgrat el discurs nacionalista del franquisme, que destacava la procedència espanyola del capital emprat en el desenvolupament de la indústria turística, els recursos injectats des d'Europa van ser fonamentals (Op. Cit. P. 60).

⁸ En anglès en el document original.

per a una vil·la sumptuosa. Podeu triar entre els estils clàssic, local o d'avantguarda.

Un dels nostres delegats està sempre al lloc per ajudar-vos, coneix la gent notable i els notaris, parla espanyol, francès, neerlandès, alemany i anglès. Us posarà en contacte amb l'arquitecte, i el constructor. Està al corrent de totes les formalitats locals, coneix els voltants, us acompanyarà a pertot i sempre.

A més, hi fareu una inversió com a pare de família. Anualment, gairebé mensualment, el valor de la finca i de la casa puja. Us assegurem que la vostra inversió serà rendible fins i tot a curt termini: la demanda ultrapassa llargament l'oferta.

Ja és el dia en què hom anomena Lloret de Mar el Canes de la Costa Brava.

I l'últim argument: ningú no sabrà que teniu una propietat a Espanya o a França. Quina oportunitat, quin avantatge,

quina possibilitat única! És certament la unió entre allò agradable i allò convenient [...]”⁹.

I és que la classe mitjana europea estava començant a enlairar-se en el somni de les vacances vora la mar Mediterrània. Bèlgica, Luxemburg i Països Baixos s'havien recuperat ràpidament dels trasbalsos de la guerra i van constituir el nucli inicial¹⁰ que donaria pas a la Comunitat Econòmica Europea amb el Tractat de Roma de 1956, juntament amb Alemanya Federal, França i Itàlia. Així doncs, Coll de Llop exemplifica força acuradament el redreç econòmic que va viure aquesta part del continent en uns anys especialment efervescents, tot confluint de manera decisiva amb l'inici del *desarrollisme* i el *boom* turístic al litoral català¹¹.

El fons inclou una petita col·lecció fotogràfica que encara no hem pogut identificar. Probablement correspon al Dr. Vertommen o a Gustaaf van den Brande.

Mostra de la documentació integrant del fons durant el procés de classificació i inventari

Procedència: SAMLM. Data: 2020. Autoria: SAMLM.

CID: 100.002.1578.140.500.112.096.

⁹ SAMLM - Fons Urbanització Coll de Llop. Full promocional de la immobiliària Antoine Vermeersch d'Anvers, Flandes. 1961. CID 725.000.4000_012.055.007. En el mateix dossier trobem que a Lloret hom podia comprar xalets per 500.000 francs belgues (FB); apartaments per un preu d'entre 200.000 i 300.000 FB; o un hotel de quaranta habitacions i amb bar per 13 milions de pessetes. També hi trobem un bloc d'habitatges turístics a Sant Antoni de Calonge. Compta amb quinze apartaments i bar. El 1963 oferia un rendiment anual d'un milió de pessetes pel lloguer. S'acorda una operació de compravenda de tot el bloc per 8 milions de francs belgues (9 milions de pessetes), que inclou una comissió del tres per cent per a l'intermediari. S'hi oferien igualment apartaments a Palmanova (Mallorca) per 525.000 FB o hotels i residències a la costa mediterrània de França per 10 milions FB.

¹⁰ Amb el conegut acrònim *Benelux* (België / Belgique; Nederland; Luxembourg).

¹¹ DOMÈNECH i MONER, Joan. *Lloret de Mar. Col·lecció Quaderns de la Revista de Girona*, núm. 38. Diputació de Girona. Girona. 1992. P. 86-87.